

Kuidas vägivalda ennetada?

Töötoa eesmärk on tõsta teadlikkust vägivalda vormide ja ennetustegevuse võimaluste kohta.

Õpiväljundid

- Mõtestab vägivalda olemust infokanalite toel.
- Tunneb vägivalda vorme ja põhjuseid ennetustööks.
- Õpib, kust saada abi kiusamise ja vägivallaga seotud probleemide korral.
- Teadvustab noortenõustajate olemust ja kontakti saamise võimalust.

Sihtgrupp
12-16

Aeg
70 min

Ettevalmistus

- Tutvu noorteinfo töötubade üldjuhendiga ning tee vajalikud ettevalmistused.
- Kohanda töötuba vastavalt sihtgrupile ja keskkonnale (füüsiline vs virtuaalne).
- **Kohustuslik** viia end teemaga kurssi ning otsida sobivat lisamaterjali, soovitusi ja abi saamise võimalusi (kaardistada kohalikud noortenõustajad, noorsootöötajad, veebipolitseinikud, psühholoogid, koolides olevad KiVa meeskonnad ja muud spetsialistid ning viia end kurssi ka üle-eestiliste võimalustega). Arutelu käigus võib tulla esile mõttekäike, mida ei oska ette näha ja siis on oluline osata kiirelt usaldusväärset infot leida.
- Valmista ette Mentimeter teemal „vägivallavormid“.
- Valmista vastavalt osalejate arvule ette loos grupid tööks (vt I osa).

Sissejuhatus (15 minutit)

Tutvumine ja kokkulepped

Töötoas räägime kiusamisest ja vägivallast. Juhul kui osalejad üksteist ei tunne, siis on oluline omavahel tutvuda, selleks sobib nimering.

Küsi noortelt, kas ja milliseid **kokkuleppeid** nad vajavad, et end selles töötoas turvaliselt tunda. Kinnita koos noortega, et **töötoas kuuldu on konfidentsiaalne** ning kui tuuakse isiklikke näiteid, siis seda töötoa järgselt edasi ei räägita.

Iga osaleja kinnitab lubaduse „Konfidentsiaalsuse lehel“, mille allkirjastavad kõik. Lehel on lubadus ka kõigi arvamus kuulata, austada ning olla empaatiline ja tolerantne kõigi suhtes. Konfidentsiaalsuse leht võib olla ka ruumis seinal.

Veebitöötoa korral kinnita, et töötuppa registreerides annab osaleja oma nõusoleku järgida konfidentsiaalsus printsiipi/ põhimõtteid. Kui valmistad ette Padlet'i lehe, siis sinna on võimalik noortega arutelu küsimused kui ka kokkulepped kirja panna.

Sissejuhatava arutelu

Tekita arutelu:

- Kuidas selgitada, mis on kiusamine?
- Kus puutume kokku vägivallaga?
- Miks üksteise kallal vägivalda kasutatakse?
- Mis on noorteinfo ja kuidas aitaks infoteadlikkus teema kohta meil vägivalda ennetada (vägivallaga võidelda)?

Palu osalejatel võtta välja oma nutitelefon ning minna **Mentimeterisse** ning sisestada kood.

Küsi seal, milliseid vägivalla vorme teate nimetada või olete kokku puutunud?

Kui märksõnu ei tule, siis loetle vägivalda vorme: vaimne vägivald, perevägivald, koolivägivald, interneti kiusamine, lähisuhte vägivald, loomade piinamine jne.

Märksõnade lisamine **peab olema anonüümne** ja seda peab osalejatele kinnitama. Märksõnad ei pea tulenema isiklikust kogemusest, kui osaleja ei ole vägivaldaga kokku puutunud või ei taha seda isegi anonüümselt mainida.

Arutelu lisatud märksõnade kohta:

- Kuidas vägivald selle märksõna kontekstis võib avalduda?
- Mis antud liiki vägivalda põhjustab/ võib põhjustada?
- Kuidas nendes olukordades käituda?
- Kust saada abi?

NB! Kui arutelus tõstatub midagi sellist, mis vajab selget ja usaldusväärset vastust, kuid seda ise ei tea, siis ära eelda. Otsi üheskoos noortega infot. Teadmatuse tunnistamine on okei. Pigem aitab ühine infootsimine teema kinnistamisele kaasa.

Palu osalejatel minna Teeviida lehele. Tutvusta vägivaldaga seotud teemasid ja kuidas neid Teeviida kodulehelt leida (vt Lisamaterjalid). Kodulehte võib tutvustada suurel ekraanil ja/ või paluda leht ette võtta isiklikus nutiseadmes.

Sisuosa (40 minutit)

Teavitusplakatite loomine

Moodusta loosi teel vastavalt osalejate arvule grupid. Loos on töötoa läbiviija poolt varem ette valmistatud. **Iga grupp saab endale ühe teema:** koolivägivald, vaimne vägivald, interneti kiusamine, perevägivald, lähisuhtevägivald (teemasid võib vastavalt sihtgrupile kohendada).

Palu osalejatel koostada ennetuskampania või tähelepanu suunav plakat vastavalt grupi teemale. **Suunavad küsimused plakati koostamisel:**

- Millisele vägivald vormile plakatiga tähelepanu tahetakse pöörata?
- Kuidas vägivald vorm avaldub?
- Kuidas selle vägivald vormi avaldumist ennetada?
- Kuidas takistada vägivald avaldumist?
- Peamine sõnum, mida plakatiga edasi tahetakse anda.
- Kontakt/viide: kuhu pöörduda? Näiteks noortenõustaja kontakt.

Teavitusplakati võib luua kas **paberile** või **kasutades digivahendeid** (nt Powerpoint, Canva, Prezi, Moviemaker jne). Info leidmiseks kasutage Teeviit lehekülge ning muid allikaid, mis on lisamaterjalides väljatoodud. Kui osalejad leiavad ise veel materjale, siis palu neil allikatele viidata.

Pange kõik teavituskampania plakatid seinale või näidake neid ekraanil. Tutvuge plakatitega. Kaasa osalejad arutellu:

- Mida plakatitelt enim märkasid?
- Kui keeruline või lihtne oli antud teema kohta materjali leida?
- Milliseid allikaid kasutati ja kui usaldusväärsed need on? Kuidas seda teatakse?
- Miks vägivald esineb? Kas selle vastu saab midagi teha ja mida?
- Mis oli üllatav?
- Kuhu vägivald avaldumise korral pöörduda?

Veebitöötoa korral kasutada näiteks Zoomi *breakout roomse*, Padleti, Google Drive'i võimalusi.

Lubaduste mägi

Joonista või palu mõnel osalejal joonistada tahvelpaberile mägi.

Jaga osalejatele märkmepaberid ning palu sinna kirjutada üks lubadus või tegu: „Kuidas saan mina kaasa aidata vägivalda vastu tehtavale ennetustööle?“

Paluge osalejatel märkmepaber mäele kinnitada. Moodustub lubaduste mägi. Loe lubadused ette. Ärgita arutelu, kui vajalik.

Veebilahenduse korral saab kasutada näiteks Mentimeteri, Padleti, Google Jamboardi või Learningapps.org võimalusi.

Kokkuvõte (10 minutit)

Jaota Dixiti kaardid või muu pildimaterjal laiali. Iga osaleja valib vaikselt endale kaardi, mis võtab tema jaoks töötoa kokku; või kuidas teda töötuba puudutas/ mõjutas; või millise mõtte ta endaga kaasa võtab.

Igaüks tutvustab lühidalt kaarti, mille ta valis ja miks.

Veebitöötoa korral kasutada näiteks [Get Emoji](#) lehte: vali emotikon, mis võtab töötoa kokku; või kuidas teda töötuba puudutas/ mõjutas; või millise mõtte ta endaga kaasa võtab. Igaüks tutvustab lühidalt emojiit, mille ta valis ja miks.

Lisamaterjalid

OLULINE!

Häirekeskuse telefon 112

Lasteabi chat ja telefon 161 111

Suhted ja turvalisus

Suhted

Suhted vol 2

Kohtinguvägivald

Vägivalla ennetusalased materjalid

Vaimse vägivalla märkamine

Suhted ja seksuaalsus

Teeviida otsing: vägivald

Suhtlemine

Kiusamine

Vägivallaennetuse kokkulepe

Kiusamisest

Kiusamisest vol 2

Koolivägivald

Veebipolitseinikud

Küberkiusamine

Laste ja noorte õigused

Mis on kiusamine?

Perevägivald

[Abivajavast ning hädaohus lapsest teatamise kohustus](#)

[Perevägivald](#)

[Eesti Naisteühenduste Ümarlaud](#)

[Vägivalla liigid](#)

[Lähisuhtevägivald](#)

[Naiste tugikeskused](#)

Interneti turvaline kasutamine

[Turvalisusest internetis](#)

[Internetiturvalisus](#)

[Targalt internetis](#)

Kiusamine

[Kaotus ja lein](#)

[Leinast rääkimine](#)

[Lein ja kuidas sellega toime tulla](#)

[Kriisilukorras reageerimine – noortevaheline vägivald](#)